

Vastaus Vasemmistoliiton valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen koskien ilmaisen aamupalatarjoilun aloittamisesta perusopetuksen oppilaille

Sivistyslautakunta 26.03.2026 § 26
245/00.01.02.02/2025

Valmistelija

Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Kimmo Vepsä

Valtuustoaloitteessaan 15.9.2025 Ulvilan Vasemmistoliiton valtuustoryhmä esittää, että Ulvilan kaupunki aloittaa maksuttoman aamupalakokeilun Ulvilan perusopetuksen ala- ja yläkouluissa ja seuraa sen vaikutuksia oppilaiden hyvinvointiin.

Aamupala on tärkeä ateria sen myönteisten terveysvaikutusten vuoksi. Tästä huolimatta juuri aamupala on nuorten tyypillisimmin väliin jättämä ateria ja Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen vuonna 2025 tekemän Kouluterveyskyselyn mukaan 8.- ja 9.-luokkalaisista nuorista 45 % jättää aamupalan syömättä vähintään yhtenä arkipäivänä viikossa. Vuonna 2023 tehdyssä Kouluterveyskyselyssä vastaava osuus oli 42 %, joten aamupalan syömättä jättäminen on yhä yleisempää.

Katariina Riekin Pro Gradu työssä (Ravitsemustiede, Itä-Suomen yliopisto, Terveystieteiden tiedekunta, Kansanterveystieteen ja kliinisen ravitsemustieteen yksikkö, marraskuu 2025) kuvailtiin yläkouluikäisten nuorten näkemyksiä aamupalan syömiseen ja syömättömyyteen vaikuttavista tekijöistä ja tutkielman tavoitteena oli tunnistaa keinoja, joilla voidaan tukea nuorten säännöllistä aamupalan syömistä. Tutkielmassa aamupalan syömiseen vaikutti olennaisesti se, kuinka merkitykselliseksi nuori koki aamupalan itselleen. Aamupalan syömistä tai syömättömyyttä pidettiin myös totuttuna tapana. Käytettävissä oleva aika ja aamuinen vireystila vaikuttivat sekä aamupalan syömiseen että sen sisältöön. Koulussa tarjottavaa aamupalaa pidettiin hyvänä ideana varsinkin silloin, jos se tarjoillaan juuri ennen koulun alkua tai koulun jo alettua ja on sisällöltään maistuva ja ravitseva. Aamupalan syömistä edistävät tarjolla olevat helposti valmistettavat aamupalaruoat, vanhemman valmiiksi tekemä aamupala ja kannustaminen aamupalan syömiseen sekä koulupäivän myöhäisempi alkamisajankohta.

Tutkielman tulosten perusteella nuorten aamupalan syömistä voidaan tukea aamupalaan ja ateriarytmiin liittyvän tiedon lisäämisellä, sisäisen motivaation vahvistamisella, aamupalan tekemisen ja syömiseen helpottamisella ja maksuttoman aamupalan tarjoamisella koulussa. Myös lapsuudessa muodostuvaa aamupalarutiinia olisi tärkeää ylläpitää tai vahvistaa, jotta se jatkuisi nuoruudessa ja sitä kautta myös aikuisuudessa. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että nuorten aamupalan syömistä voidaan tukea ruokakasvatuksen keinoin sekä kotona että koulussa.

Kuten tutkielmassa todettiin, niin tärkeintä olisi ohjauksen ja tiedon lisääminen siitä, että aamupalan nauttiminen on tärkeää jaksamisen ja oppimisen kannalta. Myös kodeilla on tärkeä vastuu siitä, että

kodeissa ymmärretään aamupalan tärkeys ja sen tarjoaminen on tehty helpoksi ja kaikki sen aamulla nauttivat.

Aamupalan tarjoaminen on varmasti teknisesti mahdollista Ulvilan kaikissa peruskouluissa, mutta tasa-arvon, saavuttavuuden, taloudellisten tosiasioiden sekä turvallisen tilan järjestämiseen liittyvät haasteet ovat aika mittavia.

Ulvilassa yli 300 oppilasta kulkee kouluun koulukuljetuksella. Aamupalaa ei voida tarjoilla oppituntien aikana, joten esimerkiksi yläkoululaisten koulukuljetus tulisi lähteä 30 minuuttia nykyistä aiemmin, jotta aamupala ehdittäisiin syödä. Toinen vaihtoehto olisi kahden linja-autovuoron lisääminen, mikä lisäisi kustannuksia huomattavasti vuodessa. Lisäksi oppilaat tulevat kouluun eri aikoina, jolloin aamupalan tarjoaminen tasa-arvoisesti kaikille koulun oppilaille olisi haasteellista.

Aamupalan tarjoaminen edellyttää myös valvovan opetushenkilöstön määräämistä osallistumaan ja ohjaamaan ruokailua. Lisäksi ruokala tulisi siivota aamupalan jälkeen.

Valtuustoaloitteen sanoma on tärkeä; meidän on saatava ohjauksella, yhteistyöllä ja esimerkein myönteinen muutos nykytilanteeseen. Lukiossa on ollut tarjolla halukkaille joskus aamupuuroa ja se on tuonut hyvää oloa ja tunnelmaa koulupäivän alkuun. Tätä voisi myös kokeilla muissa kouluissa.

Ulvilassa on lisäksi aloitettu (ateria- ja puhtauspalveluiden palvelupäällikkö ja hyvinvointikoordinaattori) ruokakasvatuksen nykytilankartoittaminen, varhaiskasvatuksessa sekä kouluissa ja niiden tulosten perusteella paneudumme kouluruokailun kehittämiseen yhdessä ruokapalvelun ja koulujen kanssa. Tavoitteenamme on edistää jo varhaiskasvatusikäisistä lähtien tietoisuutta terveellisestä ruokailusta ja sen merkityksestä jaksamiseen samalla tavoittelemme lasten ja nuorten normaalipainoisuutta. Aamupalan tärkeyttä korostetaan perheiden arjessa. Rahoitus kartoitukseen tekemiseen ja kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseen on tullut terveyden edistämisen määrärahasta (STM) sekä maa- ja metsätalousministeriöltä.

Vasemmistoliiton valtuustoaloite on esityslistan liitteenä.

Esittelijä

Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Vepsä Kimmo

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää

- antaa edellä esitetyn vastauksen Ulvilan Vasemmistoliiton valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen koskien ilmaisen aamupalatarjoilun aloittamisesta perusopetuksen oppilaille
- esittää kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus esittää valtuustolle, että valtuusto hyväksyy edellä esitetyn vastauksen Ulvilan Vasemmistoliiton valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen

koskien ilmaisen aamupalatarjoilun aloittamisesta
perusopetuksen oppilaille

Päätös

Sivistyslautakunta päätti

- antaa edellä esitetyn vastauksen Ulvilan Vasemmistoliiton valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen koskien ilmaisen aamupalatarjoilun aloittamisesta perusopetuksen oppilaille
- esittää kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus esittää valtuustolle, että valtuusto hyväksyy edellä esitetyn vastauksen Ulvilan Vasemmistoliiton valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen koskien ilmaisen aamupalatarjoilun aloittamisesta perusopetuksen oppilaille